

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รายวิชา ส 22103 ประวัติศาสตร์ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา

แผนการเรียนรู้ที่ 6 การสถาปนาและปัจจัยที่มีผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอยุธยา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ภาคเรียนที่ 1

เวลา 10 คาบ

เวลา 1 คาบ

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ก่อนการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา มีชุมชนตั้งอยู่ก่อนแล้ว พระเจ้าอู่ทองทรงรวบรวมดินแดน และสถาปนาอาณาจักรอยุธยา โดยมีปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรือง

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 4.3 ม.2/1 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีในด้านต่างๆ

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) สรุปเรื่องราวก่อนการสถาปนาอาณาจักรอยุธยาได้
- 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้

3. สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- 1) การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา
- 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

-

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

1) ทักษะการรวบรวมข้อมูล	3) ทักษะการสรุปลงความเห็น
2) ทักษะการวิเคราะห์	4) ทักษะการสร้างความรู้

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย	2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน	4. รักความเป็นไทย

6. กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนแบบ KWL

6.1 ขั้นตอนที่ 1: นำเข้าสู่บทเรียน (5 นาที)

1. ครูเปิดเพลง "อยุธยารำลึก" ให้นักเรียนฟัง (สื่อ: เพลง)
2. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลงที่ได้ฟัง และครูตั้งคำถามกระตุ้นความคิดเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียน

6.2 ขั้นตอนที่ 2: การจัดการเรียนรู้ (35 นาที)

1. ครูใช้สื่อ PowerPoint (PPT) แสดงแผนที่ทางภูมิศาสตร์ของอาณาจักรอยุธยา และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมสมองเกี่ยวกับความรู้เดิมที่มีเกี่ยวกับอาณาจักรอยุธยาในช่อง "K" (ผู้เรียนรู้อะไรบ้าง) ของใบงานที่ 2.1
2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
3. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 1-3 เรื่องการสถาปนาอาณาจักรอยุธยาและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรือง
4. แต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามที่อยากรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา แล้วเขียนลงในช่อง "W" (ผู้เรียนต้องการรู้อะไรบ้าง) ของใบงานที่ 2.1
5. ครูใช้ PPT สรุปข้อมูลสำคัญจากใบความรู้และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ข้อมูลจากหลักฐานชาวตะวันตก อย่างนิโกลาส์ แชร์แวนส, โจส เซาเต็น, เดอ ลาลูแบร์, บาทหลวงตาชาร์ด, และฟาน ฟลิต รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการสถาปนากรุงศรีอยุธยาที่มีพื้นฐานมาจากเมืองลพบุรีและสุพรรณภูมิ
6. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมอย่างละเอียดเพื่อหาคำตอบของคำถามในช่อง "W" และนำข้อมูลที่ได้มาเขียนลงในช่อง "L" (ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง)
7. นักเรียนนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแผนผังความคิดเดิมในใบงานที่ 2.1 ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำเสนอข้อมูลของกลุ่มตนเอง

6.3 ขั้นตอนที่ 3: สรุปบทเรียนและประเมินผล (10 นาที)

1. ครูนำเข้าสู่กิจกรรมเกมด้วยคำถาม เช่น "ความเป็น 'เกาะเมือง' ของอาณาจักรอยุธยามีผลต่อความเจริญรุ่งเรืองอย่างไร?" หรือ "ทำไมการศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยาจึงมักศึกษาจากหลักฐานของชาวตะวันตก?"
2. ครูจัดกิจกรรมเกม Kahoot เพื่อให้นักเรียนทบทวนความรู้และตอบคำถามจากเนื้อหาที่ได้เรียนไป
3. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปบทเรียนและเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากกิจกรรม KWL และเกม Kahoot

7. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.1	ใบงานที่ 2.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน และรักความเป็นไทย	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน ประวัติศาสตร์ ม.2
- 2) PowerPoint (PPT)
- 3) ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา
- 4) ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ความสำคัญของที่ตั้งและสภาพภูมิประเทศของอาณาจักรอยุธยา
- 5) ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติและพระมหากษัตริย์ของอาณาจักรอยุธยา
- 6) เพลงอยุธยารำลึก <https://www.youtube.com/watch?v=PKnuRNRQBql>
- 7) ใบงานที่ 2.1 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรอยุธยาและปัจจัยที่มีผลต่อความเจริญรุ่งเรือง
- 8) เกม Kahoot

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ / อินเทอร์เน็ต

ใบความรู้

เรื่องที่ 1 การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

กรุงศรีอยุธยามีชื่อเดิมที่ปรากฏในเอกสารชั้นต้นที่เป็นศิลาจารึก และตำนานบางเรื่องว่า "กรุงอโยธยา" ซึ่งเป็น การนำชื่อเมืองของพระรามในเรื่องรามเกียรติ์มาใช้ ชื่อกรุงอโยธยาคงจะถูกเปลี่ยนเป็นกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็นชื่อที่รู้จัก กันทั่วไปในปัจจุบันนี้ ในสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ความเป็นมาของกรุงศรีอยุธยานั้น ปรากฏในลักษณะของตำนาน โดยเฉพาะตำนานเรื่องท้าวอู่ทองนั้นปรากฏ ในหลายท้องที่ บางเรื่อง กล่าวถึงความเกี่ยวข้องกับดินแดนแถบจังหวัดกำแพงเพชร บางเรื่องปรากฏเป็นตำนานของ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลางในจังหวัดสุพรรณบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ เมืองนครศรีธรรมราชก็มีตำนานที่ เล่าถึงท้าวอู่ทองกับพระยาศรีธรรมมาโคกราช ที่ตกลงรวมดินแดนนครศรีธรรมราชเข้ากับกรุงอโยธยาก่อนการสถาปนา กรุงศรีอยุธยา บางตำนานในหนังสือพงศาวดารเหนือที่รวบรวมไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ กล่าวถึงการเป็นเมืองที่สืบเนื่องมาจากเมืองลพบุรีซึ่งเป็นเมืองที่เก่าแก่ และมีเครือข่ายที่ชัดเจนจากหลักฐานด้าน โบราณคดีว่า มีความเกี่ยวข้องกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ถ้าไม่คำนึงถึงเรื่องมิติของเวลา ตำนานต่างๆ เกี่ยวกับท้าวอู่ทอง และเรื่องในพงศาวดารเหนือ สามารถสะท้อน ภาพซึ่งประกอบเข้าเป็นกรุงศรีอยุธยาได้ อย่างไรก็ดี พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ที่กล่าวถึงเมื่อสมเด็จพระ รามาธิบดีที่ 1 ได้สถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นเมื่อ พ.ศ.1893 นั้น ได้กล่าวถึงสมเด็จพระรามาธิบดีของสมเด็จพระ รามาธิบดีว่าได้ปกครองเมืองลพบุรี อีกทั้งเอกสารที่เป็นจดหมายเหตุของจีนได้เรียกกรุงศรีอยุธยาเมื่อแรกสถาปนาว่า “หลอหู” ซึ่งเป็นคำเดียวกับที่จีนใช้เรียกเมืองลพบุรีมาก่อน จึงสันนิษฐานได้ว่า ราชวงศ์ของสมเด็จพระรามาธิบดีผู้ สถาปนากรุงศรีอยุธยานั้น มีความสืบเนื่องมาจากเมืองลพบุรีที่เป็นศูนย์อารยธรรมเก่าแก่แห่งที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลาง มาก่อน และเมื่อได้พิจารณาประกอบกับหลักฐานทางโบราณคดีที่มีการพบที่อยุธยา ได้แก่ เศียรพระพุทธรูปขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นศิลปะก่อนสมัยอยุธยา ที่วัดธรรมิกราช พระพนัญเชิงซึ่งสร้างก่อนเวลาการสถาปนากรุงศรีอยุธยา พระพุทธรูป ทั้งสององค์มีรูปแบบศิลปะที่เรียกว่า ศิลปะอู่ทองรุ่นแรกที่ได้รับอิทธิพลของศิลปะลพบุรีด้วย ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ชี้ชัดว่า ได้มีการขยายตัวของเมืองลพบุรีลงมาถึงใต้บริเวณเกาะเมืองอยุธยา ก่อนที่จะมีการสถาปนากรุงศรีอยุธยา ขึ้นเป็นเมืองหลวง เมื่อ พ.ศ. 1893

การขยายตัวของเมืองลพบุรีลงมาถึงอยุธยา คงจะมีขึ้นตั้งแต่ประมาณต้นพุทธศตวรรษที่ 18 เมื่อพิจารณาใน ด้านภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ก็อาจอธิบายได้ว่า เป็นการขยายที่ทำการค้าออกไปใกล้ทะเลเพื่อการค้า เพราะอยุธยามีลำน้ำ เจ้าพระยา ซึ่งเรือเดินทะเลใหญ่สามารถเข้ามาถึงตัวเมืองได้ อีกทั้งที่ตั้งของอยุธยาเป็นที่รวมของแม่น้ำหลายสาย จึงมี ลักษณะเป็นชุมทางที่สามารถติดต่อเข้าไปยังแผ่นดินได้หลายทิศทาง เป็นแหล่งรวมสินค้าที่ส่งมาจากที่ต่างๆ และเป็น ตลาดกลางขนาดใหญ่ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากับทั้งภายในทวีปและดินแดนโพ้นทะเลได้เป็นอย่างดี

กรุงศรีอยุธยานั้น เมื่อสถาปนาขึ้นอย่างเป็นทางการ ก็เป็นเมืองที่มีพื้นฐานอันเป็นเครือข่ายของเมืองลพบุรีซึ่ง เป็นเมืองใหญ่แต่โบราณแล้ว ส่วนเรื่องพระเจ้าอู่ทองในตำนานของเมืองนครศรีธรรมราชได้แสดงให้เห็นว่า เป็นดินแดน ที่ได้รับการผนวกเข้ากับอยุธยา ก่อนเวลาการสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นเมืองหลวงอย่างเป็นทางการ ด้วยเหตุนี้ จึง ไม่ปรากฏเรื่องราวการรวบรวมดินแดนนครศรีธรรมราชในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาซึ่งเริ่มเล่าเรื่องตั้งแต่เวลา ของการสถาปนา แต่กลับปรากฏในบันทึกของชาวยุโรปในสมัยอยุธยาตอนต้นว่า ดินแดนตลอดแหลมมลายูนั้นเป็น ของสยาม ซึ่งมีศูนย์กลางเป็นเมืองใหญ่อยู่ที่กรุงศรีอยุธยา

ในพระราชพงศาวดารฉบับที่เขียนในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีการกล่าวถึงกษัตริย์องค์ต่อมาหลังจากสมเด็จพระ รามาธิบดีที่ 1 ผู้สถาปนากรุงศรีอยุธยาเสด็จสวรรคตว่า มาจากเมืองสุพรรณบุรี ด้วยทำที่ที่มีอำนาจ แล้วขึ้นเสวยราช สมบัติต่อมา ทรงพระนามว่า สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 ได้มีการขยายความในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับที่เขียนในภายหลังว่า กษัตริย์จากสุพรรณบุรีนี้คือ พ่อจ๋วน ผู้เป็นพี่มหีของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 แม้ว่าจะเป็น เอกสารที่เขียนขึ้นในภายหลังก็ตาม แต่เรื่องราวต่อๆ มา ในพระราชพงศาวดาร ก็สามารถให้ภาพรวมว่า ในช่วง ระยะเวลาแรกแห่งการสถาปนากรุงศรีอยุธยาระหว่าง พ.ศ. 1893 - 1952 นั้น กรุงศรีอยุธยามีกษัตริย์ที่ผลักดัน ครอบงำบัลลังก์อยู่ 2 สาย สายหนึ่งคือ สายที่สืบราชตระกูลมาจากสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ผู้สถาปนาเมือง และอีก

สายหนึ่งคือ ราชตระกูลที่มาจากเมืองสุพรรณบุรี การผลักดันขึ้นสู่ราชบัลลังก์ของทั้ง 2 ราชตระกูลนั้น เป็นการยึดอำนาจมาจากอีกฝ่ายหนึ่ง

ชื่อของเมืองสุพรรณบุรี มีที่มาจากหนังสือพระราชพงศาวดารเช่นเดียวกับชื่อของกรุงศรีอยุธยา เพราะจากเอกสารชั้นต้นที่เป็นศิลาจารึก หรือเรื่องในตำนานบางเรื่องนั้น ชื่อเดิมของเมืองสุพรรณบุรีในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นนั้นคือ เมืองสุพรรณภูมิ ศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงที่เล่าเรื่องราวในสมัยพ่อขุนรามคำแหง ก่อนเวลาการสถาปนากรุงศรีอยุธยา ได้กล่าวถึงชื่อเมืองสุพรรณภูมิรวมอยู่ในกลุ่มเมือง ที่อยู่ทางฝั่งตะวันตกของที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลาง คือ เมืองแพรก (ในจังหวัดชัยนาท) เมืองสุพรรณภูมิ เมืองราชบุรี เมืองเพชรบุรี ซึ่งในท้องที่ของเมืองเหล่านี้ล้วนมีโบราณสถานที่มีอายุไม่น้อยกว่าเมืองลพบุรีอยู่ด้วย ดังนั้น การที่พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาได้ระบุชื่อเมืองสุพรรณภูมิอยู่ร่วมกับดินแดนของกรุงศรีอยุธยาในลักษณะของเมืองที่มีอำนาจ ที่เจ้าเมืองสามารถเข้ามาสืบราชบัลลังก์กรุงศรีอยุธยาได้ด้วยนั้น แสดงว่า นอกจากการเกิดขึ้นของกรุงศรีอยุธยา จะเป็นการสืบอำนาจต่อจากเมืองลพบุรี โดยการสืบราชวงศ์ของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 แล้ว ยังประกอบด้วยดินแดนของสุพรรณภูมิที่มีกษัตริย์ต่างราชวงศ์ปกครองสืบทอดกันมาอยู่ด้วยอีกส่วนหนึ่ง

ดินแดนของกรุงศรีอยุธยา จึงมีอาณาเขตที่กว้างขวางครอบคลุมพื้นที่อันอุดมสมบูรณ์ของที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลางทั้งหมด มีอิทธิพลครอบงำตลอดทั้งแหลมมลายู และพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การรวมตัวระหว่างดินแดนที่สืบมาจากเมืองลพบุรีเดิมกับดินแดนของสุพรรณภูมินั้น สาเหตุสำคัญน่าจะมาจากการเป็นเครือญาติที่สืบเนื่องมาจากการสมรสกันของราชวงศ์ทั้งสอง พระราชพงศาวดาร กรุงศรีอยุธยาฉบับที่เขียนขึ้นภายหลัง ที่กล่าวว่าสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 แห่งสุพรรณภูมิ หรือขุนหลวงพองั่ว เป็นพี่เมสืของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 นั้น อาจเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมตัวกันของดินแดนทั้งสองได้ กลายเป็นราชอาณาจักรที่มีความเป็นปึกแผ่นมั่นคงที่ชาวต่างประเทศเรียกว่า ราชอาณาจักรสยาม โดยมีกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีหรือเมืองหลวง

ที่มา : <http://kanchanapisek.or.th/kp6/New/sub/book/book.php?book=24&chap=3&page=t24-3-infodetail04.htm>

เรื่องที่ 2 ความสำคัญของที่ตั้งและสภาพภูมิประเทศของอาณาจักรอยุธยา

นิโกลาส์ แชรแวส ชาวฝรั่งเศส เข้ามาในอาณาจักรอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้เขียนบันทึกถึง **ลักษณะภูมิประเทศของอยุธยา**ไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยามไว้ว่า

“.....ราชอาณาจักรสยามมีแม่น้ำใหญ่ 3 สาย แม่น้ำสายสำคัญไหลผ่านนครหลวงลงไปสู่อ่าว ซึ่งกว้างประมาณ 1 ลี้ (4 กม.) จากปากน้ำนี้ไปถึงนครหลวงมีระยะทางประมาณ 30 ลี้ (120 กม.) เรือขนาด 300-400 ตันสามารถแล่นไปตามแม่น้ำนี้ได้ ส่วนเรือขนาดใหญ่จะต้องรอที่ปากน้ำ เพราะตื้นดอนจนกว่าน้ำจะขึ้นจึงแล่นเข้าแม่น้ำได้ ขายน้ำมีความลึกจึงเหมาะแก่พ่อค้าที่จะนำเรือเข้าจอดทอดสมอชิดกำแพงเมือง และทอดสะพานขนถ่ายสินค้าขึ้นท่าเรือได้สะดวก แม่น้ำยังมีลำคลองมากมายหลายสายไหลผ่านเข้าสู่ที่ราบลุ่มและบริเวณตัวเมือง ทำให้มีสภาพเหมือนกับเมืองเวนิส ลำคลองอันเป็นทางแยกของแม่น้ำสายที่ล้อมตัวเมืองอยู่นั้น มีความกว้างและเป็นเส้นตรงมาก มีความลึกพอที่จะรับเรือใหญ่ได้.....”

โจส เซาเต็น พ่อค้าชาวฮอลันดา ได้บันทึกถึง**ความสำคัญของที่ตั้งอาณาจักรอยุธยา**ไว้ว่า

“.....พระนครศรีอยุธยา จึงอยู่ในภูมิฐานที่ดีและมั่นคงสุดวิสัยที่ข้าศึกศัตรูจะโจมตียึดครองได้ง่ายๆ เพราะทุกๆ ปี น้ำจะท่วมขึ้นมาถึง 6 เดือน ทิวท้องที่นอกกำแพงเมืองจึงเป็นการบังคับให้ศัตรูอยู่ไม่ได้ ต้องล่าถอยทัพไปเองและพระนครศรีอยุธยาเป็นราชธานีและเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ บรรดาขุนนางข้าราชการเจ้านายทั้งหลายทั้งปวง ก็อยู่ที่พระนครศรีอยุธยานี้ เมืองๆ นี้ตั้งอยู่บนเกาะเล็กๆ ในแม่น้ำเจ้าพระยา ท้องที่รอบนอกเป็นที่ราบไปทั่วทุกทิศ รอบกรุงศรีอยุธยามีกำแพงหินสร้างอย่างหนาแน่นแข็งแรง เป็นนครหลวงที่กว้างขวางใหญ่มาก ภายในพระนครมีโบสถ์วิหารวัดวาอารามสร้างขึ้นติดๆ กัน ประชาชนพลเมืองผู้อาศัยอยู่ก็อาศัยอยู่หนาแน่น.....”

ขณะที่ เดอ ลาลูแบร์ ราชทูตฝรั่งเศส เข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับไทยสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้เขียนบันทึกเรื่องจดหมายเหตุลาลูแบร์ บรรยาย**ที่ตั้งของอาณาจักรอยุธยา**ไว้ว่า

“.....ตัวเมืองซึ่งเป็นศูนย์กลางการปกครองนั้นตั้งอยู่บนเกาะซึ่งมีรูปร่างลักษณะคล้ายๆ กับถั่วฝักยาว ปากถั่วอยู่ทางทิศตะวันตก มีแม่น้ำใหญ่ไหลมาบรรจบกับคลองหลายสาย ซึ่งไหลเป็นวงรอบกรุงทางด้านเหนือและแยกลงไปทางด้านใต้เป็นหลายแพรกด้วยกัน.....”

เรื่องที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติและพระมหากษัตริย์ของอาณาจักรอยุธยา

บาทหลวงตาซาร์ต ชาวฝรั่งเศส ซึ่งเข้ามาในอาณาจักรอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้กล่าวถึง **ความอุดมสมบูรณ์ของอาณาจักรอยุธยา**ในจดหมายเหตุ การเดินทางสู่ประเทศสยามของบาทหลวงตาซาร์ต ไว้ว่า

“.....ทิวทัศน์ของแม่น้ำคงคามนัก ทั้งสองฝั่งเต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่เขียวชอุ่มอยู่เป็นอาจีน และเบื้องหลังออกไป เป็นท้องทุ่งอันไพศาลแลสุดสายตาเต็มไปด้วยต้นข้าว บริเวณซึ่งเป็นที่ราบต่ำน้ำจะท่วมนานเป็นเวลาถึงครึ่งปี ฝนซึ่งตกลงมาติดต่อกันเป็นเวลาหลายเดือนนั้น ทำให้น้ำในแม่น้ำล้นฝั่งและท่วมเข้าไปในแผ่นดิน เหตุนี้เองจึงทำให้ผืนดินมีโอชะอุดมสมบูรณ์นัก.....”

ในขณะที่ ฟาน ฟลิต เป็นพ่อค้าชาวเนเธอร์แลนด์ เข้ามาในสมัยพระเจ้าปราสาททอง ได้เขียนพรรณนาเรื่องอาณาจักรสยามไว้น่าสนใจว่า

“.....ภายในเมืองทั้งหลายและศูนย์ชุมชนอื่นๆ ประชาชนหาเลี้ยงชีพโดยการค้าขาย การทำงานในวัง การเดินเรือสำเภา เรือใบ และเรือแบบพื้นเมือง การประมงและการอุตสาหกรรมและประดิษฐ์กรรมที่ใช้ฝีมือ โดยการทำทองและเงินรูปพรรณอย่างชำนาญ ประชาชนในหมู่บ้านและชนบททำงานในลักษณะทาส ทำงานในไร่นา เพาะปลูกธัญพืชทุกชนิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าว และยังมีครามเปียกเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นพวกเขายังปลูกไม้ผลทุกประเภท โดยเฉพาะมะพร้าว สิริ และต้นหมาก พวกเขาล้างผ้าขนาดเล็ก วัว หมู แกะ ห่าน เป็ด ลูกไก่ นกพิราบ และสัตว์ที่ฝึกให้เชื่องอย่างอื่นๆ อีกมาก อาหารระหว่างปีที่อุดมสมบูรณ์จะมีราคาถูกลงมาก (เพราะของกินจะถูกหรือแพงขึ้นอยู่กับราคาข้าวสูงหรือต่ำ) และในเมื่อมีผลผลิตอุดมสมบูรณ์ก็สามารถส่งเป็นสินค้าออกไปยังประเทศใกล้เคียงได้มาก นอกจากประเทศสยามจะมีความอุดมสมบูรณ์ มีอาหารล้นเหลือ ยังมีวัสดุอื่นๆ อีกเป็นอันมา เป็นต้นว่าอิฐ กระเบื้อง ไม้ซุง มีเหล็กอยู่เล็กน้อย (ซึ่งได้จากหัวเมืองโคราชสีมา) และวัสดุอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการสร้างป้อม โบสถ์ บ้านเรือน เรือ เรือสำเภา เรือท้องแบน.....”

ฟานฟลิต ยังได้เขียนพรรณนาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์แห่งอาณาจักรสยาม ไว้ว่า

“.....ขบวนแห่และข้าราชการบริพารของพระเจ้าแผ่นดินใหญ่โตหรูหรา พระองค์ทรงปรากฏพระองค์ในที่สาธารณะน้อยครั้ง แต่โดยปกติทรงให้พวกคนสำคัญและข้าราชการเข้าเฝ้าวันละ 3 ครั้ง ตอนเช้าตรู่ พวกตัวแทนและพวกคนซึ่งนำของบรรณาการมาถวายเข้าเฝ้า ในเวลาบ่ายพระองค์ทรงปรึกษาหารือกับพวกที่ปรึกษาและคนสำคัญที่สุด และตอนตะวันตกดินทรงไปยังที่ประชุมสำหรับพวกข้าราชการ พระเจ้าแผ่นดินมักปรากฏพระองค์ในฉลองพระองค์ที่มีราคา ประทับบนบัลลังก์ปิดทองหรูหรา และทรงสวมมงกุฎกษัตริย์.....”

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์ของประชาชนชาวสยามไว้ว่า

“.....ถึงแม้ว่าพระเจ้าแผ่นดินทรงมีที่ประทับสวยๆมากมายทั่วประเทศซึ่งพระองค์อาจไปพักผ่อนหาความสำราญได้ แต่พระองค์ก็ไม่ค่อยเสด็จออกไปนอกพระราชวัง....เมื่อพระเจ้าแผ่นดินเสด็จผ่านไพร่ฟ้าประชาชนทุกคนที่อยู่ตามถนน จะคุกเข่าลงพนมมือและก้มศีรษะลงบนพื้น นี่เป็นวิธีการเคารพ.....ห้ามคนมองดูพระราชมารดา พระมเหสีและสนม หรือพระโอรสธิดาของพระเจ้าแผ่นดิน และผู้คนที่ต้องเบือนหน้าไปเสียเมื่อพระบรมวงศานุวงศ์เหล่านั้นเสด็จผ่าน พวก

ชาวต่างประเทศหรือพวกเอกอัครราชทูตต่างประเทศเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้มองได้.....”

เอกสารประกอบการสอน

เพลงอยุธยารำลึก/อยุธยาเมืองเก่า

คำร้อง - ทำนอง : สุรินทร์ ปิยานันท์

ขับร้อง : จินตนา สุขสถิตย์

อยุธยา เมืองเก่าของเราแต่ก่อน
 จิตใจอาวรณ์มาเล่าสู่กันฟัง
 อยุธยาแต่ก่อนนี้ยัง
 เป็นดั่งเมืองทองของพี่น้องเผ่าพงศ์ไทย
 เดียวนี้ซีเป็นเมืองเก่า
 ชาวไทยแสนเศร้าถูกข้าศึกกรุกราน
 ชาวไทยทุกคนหัวใจร้าวราน
 ข้าศึกเผาผลาญแหลกลาญวอดวาย
 เราชนชั้นหลังฟังแล้วเศร้าใจ
 อนุสรณ์เตือนให้ชาวไทยจงมั่น
 สมัยครสมานร่วมใจกันสามัคคี
 คงจะไม่มีใครล้าราวีชาติไทย

ที่มา : <http://province.prd.go.th/ayutthaya/song.html>

ใบงานที่ 2.1

การสถาปนาอาณาจักรอยุธยาและปัจจัยที่มีผลต่อความเจริญรุ่งเรือง

ชื่อกลุ่ม.....ชั้น ม.2/..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาหัวข้อที่กำหนด แล้วบันทึกตามลำดับขั้นตอน

[illegible]

ใบงานที่ 2.1
การสถาปนาอาณาจักรอยุธยาและปัจจัยที่มีผลต่อความเจริญรุ่งเรือง

ชื่อกลุ่ม.....ชั้น ม.2/..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาหัวข้อที่กำหนด แล้วบันทึกตามลำดับขั้นตอน

K (ผู้เรียนรู้อะไรบ้าง)	W (ผู้เรียนต้องการรู้อะไรบ้าง)	L (ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง)
1. พระเจ้าอู่ทองเป็นผู้สถาปนาอาณาจักรอยุธยา	1. พระเจ้าอู่ทองมีที่มาจากที่ไหนกันแน่	1. ไม่สามารถสรุปได้ว่าพระเจ้าอู่ทองมาจากที่ใด เพราะขาดหลักฐาน มีเพียงข้อสันนิษฐาน
2. ชุมชนคนไทยที่มารวมกันเป็นอาณาจักรอยุธยา คือ แคว้นสุพรรณภูมิและแคว้นละโว้	2. ยังมีแคว้นร่วมสมัยกับแคว้นสุพรรณภูมิและแคว้นละโว้อีกหรือไม่	2. ยังมีแคว้นคนไทยทางเหนือ เช่น สุโขทัย ล้านนา
3. อาณาจักรอยุธยาตั้งอยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทยปัจจุบัน	3. ที่กล่าวว่าอยุธยาเป็นเกาะมีแม่น้ำไหลผ่านประกอบด้วยแม่น้ำใดบ้าง	3. แม่น้ำที่ไหลผ่านมาบรรจบและทำให้อยุธยามีสภาพเป็นเกาะได้แก่ แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำเจ้าพระยา

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	การแบ่งหน้าที่กัน อย่างเหมาะสม				ความร่วมมือ กันทำงาน				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือกัน				รวม 20 คะแนน	ระดับ คุณภาพ
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1.																							
2.																							
3.																							
4.																							
5.																							
6.																							
7.																							
8.																							
9.																							
10.																							
11.																							
12.																							
13.																							
14.																							
15.																							
16.																							
17.																							
18.																							
19.																							
20.																							
21.																							
22.																							
23.																							
24.																							
25.																							
26.																							
27.																							
28.																							
29.																							
30.																							

ลงชื่อผู้ประเมิน
..... / /

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ประเด็นการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การแบ่งหน้าที่กันอย่างเหมาะสม	แบ่งงานตามความถนัดของสมาชิกทุกคนอย่างชัดเจนและเป็นธรรม	แบ่งงานให้สมาชิกทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน	แบ่งงานให้สมาชิกส่วนใหญ่ แต่มีบางคนไม่มีหน้าที่ชัดเจน	มีสมาชิกเพียงบางคนทำ โดยไม่มีการจัดแบ่งหน้าที่
2. ความร่วมมือกันทำงาน	สมาชิกทุกคนกระตือรือร้นร่วมมือทำงานอย่างเต็มที่จนสำเร็จตามเป้าหมาย	สมาชิกส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลืองานจนสำเร็จ	สมาชิกบางคนขาดความกระตือรือร้น ต้องคอยกระตุ้นเตือน	สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมืองานไม่คืบหน้า
3. การแสดงความคิดเห็น	กล้าแสดงออก เสนอแนวคิดที่มีเหตุผลและสร้างสรรค์สม่ำเสมอ	แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มบ่อยครั้ง	แสดงความคิดเห็นบ้างเมื่อได้รับการสอบถาม	ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนวคิดใดๆ
4. การรับฟังความคิดเห็น	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเคารพ และนำมาปรับปรุงงาน	รับฟังและยอมรับข้อเสนอแนะของเพื่อนร่วมกลุ่ม	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นบางครั้ง	ไม่เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
5. ความมีน้ำใจช่วยเหลือกัน	มีน้ำใจ อาสาช่วยเหลือเพื่อนร่วมกลุ่มและกลุ่มอื่นอย่างเต็มใจ	ช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มเมื่อเห็นว่างานยังไม่เสร็จ	ช่วยเหลือเพื่อนเฉพาะเมื่อได้รับการร้องขอ	ขาดความเอื้อเฟื้อไม่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมกลุ่ม

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน	ระดับคุณภาพ	ผลการประเมิน
18-20	4	ดีมาก
14-17	3	ดี
10-13	2	พอใช้ ผ่านเกณฑ์
ต่ำกว่า 10	1	ปรับปรุง ไม่ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การผ่าน ได้คะแนนตั้งแต่ 10 คะแนนขึ้นไป หรือระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชั้น ม.2/.....

คำชี้แจง ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	มีวินัย			ใฝ่เรียนรู้			มุ่งมั่นในการทำงาน			รักความเป็น ไทย			รวม 12 คะแนน	ระดับคุณภาพ
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1.															
2.															
3.															
4.															
5.															
6.															
7.															
8.															
9.															
10.															
11.															
12.															
13.															
14.															
15.															
16.															
17.															
18.															
19.															
20.															
21.															
22.															
23.															
24.															
25.															
26.															
27.															
28.															
29.															
30.															

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะ	ดีเยี่ยม (3 คะแนน)	ดี (2 คะแนน)	ผ่าน (1 คะแนน)	ปรับปรุง (0 คะแนน)
1. มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎระเบียบของห้องเรียนอย่างเคร่งครัด ตรงต่อเวลาในการเข้าเรียน ปฏิบัติกิจกรรม และส่งงาน ครบถ้วนตรงเวลาทุกครั้ง เป็นแบบอย่างที่ดี	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน เข้าเรียน และร่วมกิจกรรมตรงเวลา ส่งงานตรงเวลา เป็นส่วนใหญ่	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียนและส่งงานตรงเวลาเป็นบางครั้ง ต้องมีการกระตุ้นเตือน	ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ละเลยข้อตกลง เข้าเรียนสาย และไม่ส่งงานตามกำหนดแม้ได้รับการตักเตือน
2. ใฝ่เรียนรู้	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ ซักถามข้อสงสัย ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้หลากหลายด้วยตนเอง และบันทึก/สรุปองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบสม่ำเสมอ	ตั้งใจเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมตามที่ได้รับมอบหมาย มีการบันทึกสรุปความรู้ได้ดี	ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ครูกำหนด ไม่ค่อยซักถามหรือแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ต้องคอยกระตุ้น	ไม่ตั้งใจเรียน ขาดสมาธิ ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และไม่แสวงหาความรู้ใด ๆ
3. มุ่งมั่นในการทำงาน	เอาใจใส่และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ทุ่มเท อดทน แก้ปัญหาและอุปสรรคจนงานสำเร็จลุล่วงอย่างประณีตและมีคุณภาพตามเป้าหมาย	ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ มีความพยายามแก้ปัญหาในการทำงาน งานมีความถูกต้องเรียบร้อยดี	ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จสิ้นตามเวลา แต่ยังขาดความประณีต ต้องมีผู้คอยกำกับดูแลเป็นระยะ	ไม่ตั้งใจทำงาน ละทิ้งงานกลางคัน ทำงานไม่เสร็จตามเป้าหมาย และไม่พยายามแก้ไขปัญห
4. รักความเป็นไทย	ใช้ภาษาไทยสื่อสารได้ถูกต้อง ชัดเจน แสดงความเคารพ (ไหว้) ถูกต้องตามกาลเทศะ ชื่นชอบ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง มีมารยาทแบบไทย แสดงความเคารพ เหมาะสม และร่วมกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องตามสมควร แสดงความเคารพเมื่อได้รับคำสั่งหรือคำเตือน	ไม่ใช้ภาษาไทยอย่างเหมาะสม ไม่แสดงความเคารพตามมารยาทไทย ละเลยวัฒนธรรมไทย

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน	ระดับคุณภาพ	ผลการประเมิน
10 – 12	4	ดีเยี่ยม
7 – 9	3	ดี
4 – 6	2	ผ่าน
0 – 3	1	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ได้คะแนนตั้งแต่ 3 คะแนนขึ้นไป หรือระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป

บันทึกผลหลังสอน

รายวิชา ส 22103 ประวัติศาสตร์ 3

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/.....

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 6 เรื่อง การสถาปนาและปัจจัยที่มีผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอยุธยา

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นางสาวสังวาลย์ แสนแสง)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นายพิทักษ์ แผงอ่อน)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งศรีอุดม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....